

O LOBO DA XENTE

O sucedido que vou referir contáronmo como certo. Dixéronme onde foi, que foi preto de Trives; vive aínda quen mo contou, e que, cando era novo, coñeceu a todas as persoas que andaron na historia, porque tampouco non hai tanto tempo que pasou: haberá coma cincuenta ou sesenta anos. Mais entre aquel tempo e o noso hai moita máis distancia que a que eses sesenta anos representan: hai toda a que poñen a soberbia e a pseudo cultura.

Dígoo porque agora que andan os sabios esbesullándose para esculcaren unha chea de feitos desta clase, o vulgo letrado das vilas non quere dar creto a estas historias por máis que llo aseguren persoas asisadas e verdadeiras. Eu teño para min que os antigos sabían disto moito máis do que nós podemos sospeitar tan sequera, e que moito do que sabían os antigos aínda o sabe o vulgo iletrado das aldeas.

Mais imos ao conto.

Era polo castañar. O tempo era revoltoso e uutonizo, chovía por veces e facía tan escuro que era noite pouco despois de xantar. Ía un tempo coma de día de defuntos, e a tristura do mes das ánimas espallábase xa empardecendo o ceo por toda a banda.

O Ánxel andaba nun souto, onda o río da Cabalar. Era nativo de Sobrado e aínda non chegara as quintas. Tiña o cabelo claro, os ollos azuis, as meixelas roxas. Tiña un gran peito e brazos fortes, e era coraxoso e valente. Estaba termando dun sequieiro e saíra nunha escampada a apañar folla no souto.

Non sei que ten a natureza nestas encañadas fondas onde o sol entra pouco, que semella que se recolle en si mesma e fica calada, embora muda e todo, estea falando decote a todos os sentidos do home...

O souto onde andaba o Ánxel era pecho e sombrizo, cuberto o chan de herba verde entre a que medraban gamóns, estraloques, póutegas e chouparros, flora das terras húmidas...

Os soutos tenen un cheiro de seu. O cheiro dos soutos é un cheiro especial, e non é o da amenta acochada non sei onde, nin do fiollo, nin das escornacabras; eu coido que é a sombra dos castiñeiros a que cheira a fresco, cheira a silencio encalmado... É un silencio onde se oen caer as follas secas, como hai un mes se oían caer os ourizos regañados...

As chancas do Ánxel, ao triparen esmagando as follas cobrizas e douradas, molladas no chan, facían un ruído apagado. Andaba xuntando as follas ás moreas para estercar de que estiveran curadas.

Un veciño pasou aló enriba pola vereia, e berroulle dende o valado:

-Ai Ánxel, ¿seica estás a secar as castañas?

-Estou.

-Pois recóllete pronto e atranca ben, non che vaia vir o lobo da xente.

Había tempo desapareceran algúns nenos dos que ían co gando ao monte. Un camiñante aparecera medio comido no camiño real. Ao pouco, aconteceu igual a unha costureira que andaba a coser polas aldeas... Despois, un criado da casa da Mata. Un neniño deitado no rolo, diante da porta da casa, un día de sol, desaparecera tamén. Logo os casos repetíranse. Principiaron a dicir que era un lobo, que, de que se afán a comer carne de cristián, xa non queren comer doutra, porque seica lles sabe mellor, que hai quen di que é unha carne doce, e outros aseguran que é imitante á do marrao, mais como ninguén a probou, non se sabe de certo... Mais outros dicían que debía ser un home, un facineroso, unha sorte de saca-untos. Aínda os había que pensaban que era un home que se volvera lobo...

E aínda pasaron máis cousas, e dicían que unha das veces viran as pisadas do lobo, mais un lobo moi grandísimo... Por fin moita xente xa non lle collía dúbida pois por dúas veces homes que ían de viaxe atacounos un lobo

tremendo, que non sei como puideron fuxir. Dunha das veces, un disparoulle e o lobo coma se nada.

O medo correu por toda aquela terra, e a xente non quería saír fóra despois de empardecer, e aínda se non quería desviar moito da casa no día claro. A sonda do *lobo da xente* collía ata Maceda por unha banda, e ata Quiroga e Valdeorras por outra, e aínda chegaba a Viana..., había quen xuraba que lle entrara na casa; outros que o atoparan indo para tal sitio ou para tal outro. Uns que era brancazo e vello. Outros que era mouro. Que se tiña os dentes de tal xeito ou de tal outro, nunha ringleira ou en tres, que se tumba que se taramba; o que se apalpaba era o medo...

O certo é que o lobo é cousa de temer. Ningunha outra fera arrepía aos homes coma o lobo. El algo ten... O lobo ten ollar magnético; os seus ollos reluman coma brasas de noite: na noite pecha, sen estrelas, pode un ter a carón seu o sinistro paseante nocturno, e non verlle o vulto, mais as dúas flamiñas acesas dos seus ollos anuncian que alí está. É un ollar que traspassa a un coma unha espada, e detén o sangue nas veas e deixa a un coma a neve... Non cómpre tan sequera velo: abonda sentilo ouvear medoñento para que lle pase a un por todo o corpo o *arreguizo astral*, igual ao que se sente cando un atopa unha ánima en pena, ou cando lle dan unha labazada no medio da noite silandeira unhas mans invisibles...

Nin que o lobo fose cousa do outro mundo... E mais algo debe ter que ver con elo, e se cadra, os antigos algo souberon do seu misterio; ¡mais agora os homes esquenceron tanta cousa!

O Ánxel era un mozo doutro tempo, e era un pouco medrán. Mais saber, sabía o que tiña que facer. Así que, de que escureceu, meteuse no sequeiro, pechou ben a porta e polo si polo non, botou dúas trancas, asegurou a bufarda, pillou unha machada e pousouna no banco da lareira, ben á man. Despois puxo uns guizos no rescoldo e soprou nas brasas até que levantou a lapa; entón foi partido máis guizos botándoos no lume. Así que o lume se ergueu ledo e danzarín, enchendo

o sequeiro de claridades e de sombras estrañas, sacou un cacho de touciño, e foino comendo co pan pouco e pouco. Rematou. Aínda había un grolo de viño na gamela; escurrichouno, limpou os beizos co revés da man e ficou un pedazo mirando para o lume.

Non se oía máis que arder a leña, escachar a casca das castañas na caniceira, e algunha vez o aire fóra, que andaba coas follas secas. Algo tamén, moito menos, o río da Cabalar, aló para abaixo.

Principiaba a topenear o Ánxel cando lle pareceu que sentía así coma se andasen rafiando na porta... Púxose a espreitar un pouco inquedo, reparando ben: non sentiu ren. ¡Boh! ¡que ía ser! Como lle viñera o xuncras do Mateo falando do lobo da xente... E mais... agora si... agora si que era certo; agora andaban rañando na porta...

-Que me leve o demo se non anda aí -pensou o Ánxel.

E anque cheo de medo, ergueuse caladiñamente e apañou a machada... A cousa ía de veras: agora trequeneaban na porta, e con forza... Con forza que estralaban as táboas. O Ánxel meteuse atrás do lume...

De súpeto, o arreguizo astral correulle dende as unllas dos pés ao coiro da testa, e todos os cabelos se lle puxeron de punta: na porta había unha fendedela, e por ela pasaba a pata dianteira dun lobo grandísimo. Unha pouta negra, grande, con unllas afiadas que relucían.

O Ánxel non quixo ver máis. Caladiñamente agatuñou pola parede, e foise acochar riba da caniceira. Dende alí miraba para a porta morto de medo.

Pola porta apareceu un fuciño longo, con dentes brancos que en poucos instantes fixeron saltar as táboas, e polo burato, coouse no sequeiro o lobo da xente.

O Ánxel vira o lobo moitas veces; xa dixen que era un mozo doutro tempo. Mais lobo coma aquel, tan negro, tan peludo, tan espantosamente grandísimo, con aqueles ollos sanguíñentos e relucentes, que cintilaban máis que o lume da

lareira, con aqueles dentes brancos e afiados coma navallas, aquel fuciño mouro, lixado de sangue fresco, aquelas poutas grandes coma as dun oso, coma aquel nunca, endexamais outro vira na vida. O Ánxel, acochado na caniceira, tremía coma unha vara verde, mais non rebuliu.

O lobo da xente foise chegando ao lume coma con receo. Andou cheirando o banco, a machada que o Ánxel deixara no chan, a navalla e o pan riba do banco, e logo ficou quedo un pedazo. O Ánxel sentíao alentar, coma un can cando vai canso.

Despois, aquela si que foi: o lobo da xente principiou a rebulir, foi soltando a pelexa, e apareceu de súpeto transformado nunha rapaza fermosa coma un caravel recén aberto. Non levaba máis que a camisa, e os cabelos escuros con reflexos dourados estaban despeiteados e soltos e chegábanlle moito máis abaixo do medio corpo.

Sentouse no banco, a rente do lume, e púxose a quentar. Debía vir aterecida, e o Ánxel que lle non quitaba os ollos, viu que pola face, branca coma a dun defunto, lle coaban regueiros de bágoas. Logo tapouna coas mans e estralou saloucando e chorando tan amergurada, que ao Ánxel se lle partía a alma.

Mais nisto, alumouse cunha idea toda a conciencia do rapaz. Non sei quen lla inspiraría: a alma da caste, que vive en nós e que o sabe todo, sería, se cadra. O caso foi que pegou nun varal que había na caniceira, e sacando un brazo, pillou co varal a pelexa do lobo da xente, que a rapaza tiña ao pé dela, e botouna no lume.

A rapaza pegou un berro adoecido:

-¡Ai, pel, váleme! ¡váleme, miña pel querida!

A pelexa revoltábase enrabexada para fuxir do lume, e tiraba por irse para onde a moza, mais o Ánxel tíña a presa co varal e non a deixaba escapar. E a pelexa rebulía e asubiaba, mais ao fin foise queimando ate que ardeu toda.

Entón a rapaza ergueu os ollos verdes, onde centilaban palliñas de ouro, e díxolle ao mozo docemente:

-¡Baixa, baixa, que me libraches; non teñas xa medo de min!

O Ánxel baixou da caniceira e veuse sentar onda ela. Ela díxolle:

-Foi a miña nai quen me botou a fada, mais ti quitáchesma.

Preguntou o rapaz:

-¿E como foi para che botar a fada?

-Pois verás. Eu son filla do señor Farruco da Navea, que Deus teña en gloria; era eu neniña pequecha cando morreu meu pai, e a miña nai casou cun de San Clodio, e viñeron para a casa. De principio non me daba tino ningún, nin me falaba. Eu sacaba a facenda ao monte, cociñaba para eles, cociñaba para os porcos, ía á roza e ás patacas; eles ían ás festas, e deixábanme soa na casa, levaban empanadas e viño... Mais de que fun medrando inda que a miña nai non levaba ben que eu fose, o home principiou a me querer levar con eles ás festas e aínda lle dixo unha vez a ela que se ela non quería vir que íamos os dous, el e máis eu... E dar dábame máis agarimo que a mi madre... Mais ao fin, un día, andando na roza, achegouse a min, e eu que lle coñecín a intención porque lle vin os ollos, e que non tiña quen me poidese valer, defendínme e leveille unha man co fouciño...

Cando o trouxeron ferido para a casa, a miña nai púxose enrabeada coma un can doente; botouse a min, que se a non collen as veciñas alí dá conta da súa filla, de rabiosa que estaba, e como non me puido bater, volviase tola e berraba:

- ¡Vaite da casa, mala muller! ¡Mala filla! ¡Filla dun lobo! ¡Loba! Permita Deus que te volvas loba e que andes arrastrada polo monte coma os lobos, mala filla.

Fada que me botou, fada que me saíu... Fuxín onda a miña tía, a señora Fermina da Pousa, que é irmá do meu pai, que está viúva e vive a pobriña soa, que non ten fillos... Mais aquela noite xa tiven moita calentura. Sentía unha cousa estraña andarme polo corpo, que eu non sabía ben o que era, e ao mesmo tempo un medo que me aterrecía...

Para o outro día non quixen comer cousa ningunha, por máis que fixo a miña tía para que comese, nin tan sequera un bocado lle quixen probar... Eu tiña

medo de que chegase a noite, porque pensaba que era cando me ía pasar o que me tiña que pasar á forza, que eu non sabía o que era nin imaxinaba que fose a fada... Aquilo que me rebulía no corpo, arrimouseme á cabeza e púxoseme aquí, por riba da fronte, coma se tivese alí unha pedra pesando e doíame ao tocala...

Non sei que me deu aquela noite que me puxen coma tola: esgacei a saba coas unllas e triceina cos dentes, e principiei a berrar e oubear coma un lobo...

A miña tía foi onda unha veciña que era entendida. Veu a veciña, e referinlle todo. Entón ela dixo:

- Esa é a fada que túa nai che botou. Se cha botou de mala intención, a non ser que Deus mande outra cousa, que é o que pode todo, tenche que saír... Mira o que lle pasou ao fillo da Rosa da Porteliña, que lle dixeron que había morrer na guerra e por máis que librara do servicio, na guerra foi morrer... Se eu tivera a reliquia que tiña o Salgueiros, o que marchou para o Barco... Mira filla: a fada non a pode quitar nin o mesmo que a bota, anque logo se arrepinta. Éche igual que o aire cativo, e o mal ollado, e o meigallo. Todo che vén do mesmo lado. É unha forza que de que un a colle, pode facer o que queira con ela, como un sexa entendido; mais ás veces tamén se colle por casualidade, como é cando un bota unha fada. E ti has andar polo monte, con pel de lobo, namentres non pasen os anos que tenen que pasar, ou namentres non perdas a pel de lobo, mais entón, o mellor é que a queimen, que se non, estea onde estea, non has parar até que a volvas coller.

E así foi. Aquela noite, que era a terceira, non sei que me pasou pola testa, que me fun da casa e non volvín... E andei perdida, cumprindo a miña fada, ata hoxe, que dei contigo. ¡Deus cho pague que me volviches á vida dos cristiáns!

Non hai para que dicir: o conto remata referindo que o Ánxel e maila moza casaron.